

Sjúkratryggingar
Íslands

Samgöngu- og sveitarstjórnaráðuneyti
Sölvhólsgötu 7
101 Reykjavík

Reykjavík, 14. ágúst 2020

Efni: Umsögn um drög að reglugerð um skráningu einstaklinga á grundvelli laga nr. 140/2019 – Mál nr. 121/2020.

Sjúkratryggingar Íslands vilja koma á framfæri eftirfarandi athugasemendum við greinar í II. kafla.

Sjúkratryggingar á Íslandi eru búsetutengdar og verður einstaklingur, sem hefur verið búsettur hér á landi í sex mánuði eða lengur, sjúkratryggður, sbr. 10. gr. laga nr. 112/2008 um sjúkratryggingar. Einstaklingar sem flytja hingað frá öðru EES landi geta sótt um sjúkratryggingu frá þeim degi sem lögheimili er skráð á Íslandi hafi einstaklingur verið skráður í almannatryggingakerfi fyrra búsetulands innan tveggja mánaða áður en flutt var til Íslands, sbr. 7. gr. reglugerðar nr. 463/1999.

Einstaklingar geta verið skráðir með kerfiskennitölu í mörg ár án þess að gera sér grein fyrir því að þeir eru réttindalausir í kerfunum. Bankastofnanir og vinnuveitendur eru þeir aðilar sem oftast sækja um slíkar kennitölur fyrir einstaklinga. Þeir eru illa upplýstir um hvernig kerfið virkar og hvernig sækja á um sjúkratryggingu.

Sjúkratryggingar Íslands fagna því að eingöngu opinberir aðilar hafi heimild til að óska eftir kerfiskennitölu fyrir einstakling. Það tryggir að einstaklingur fái réttar upplýsingar um réttindi sín og leiðir vonandi til þess að einstaklingur sem eigi rétt á að vera skráður með lögheimili á Íslandi sé skráður rétt en ekki með kerfiskennitölu. Það er mikilvægt að þetta sé rétt því miklir hagsmunir eru í húfi. Einnig má benda á að leiðréttigarheimild í 4. mgr. 16. gr. 1. nr. 80/2018 nær eingöngu ár aftur í tímann.

Sjúkratryggingar Íslands hafa ítrekað þurft að aðstoða einstaklinga sem fá útgefna kerfiskennitölu í stað þess að fara á einstaklingsskrá sem þeir eiga rétt á. Þessi mál koma oftast á borð Sjúkratrygginga Íslands þegar einstaklingur þarf á læknisaðstoð að halda eða er að sækja um réttindi sem eru háð búsetu og/eða tryggingatímabilum, t.d. atvinnuleysisbætur, fæðingarorlof og slikt en Sjúkratryggingar Íslands sjá um að óska eftir staðfestingu á tryggingartímabilum frá öðrum stofnunum innan EES sem einstaklingur getur safnað saman í áunnin réttindi.

Dæmi eru um einstaklinga sem hafa verið á kerfiskennitölu í fjölda ára. Þetta er vegna þess að einstaklingi er ekki leiðbeint um rétta skráningu og hefur í raun ekki hugmynd um að hann sé ekki full skráður inn í landið. Hann er með „kennitölu“, fær greidd laun, er með bankareikning, greiðir skatta hér á landi en er ekki með skráð lögheimili á Íslandi og hefur engin réttindi sem eru tengd við búsetu.

Einstaklingur getur verið með kerfiskennitölu í notkun í mörg ár því ekkert eftirlit er til staðar né tímamörk á notkun hennar.

Einstaklingur sem hefur fengið kerfiskennitölu úthlutaða í einum tilgangi, t.d. bankaviðskipti, getur notað hana að vild í öðrum tilgangi. Þetta þarf að passa að einstaklingi sé gerð skýr grein fyrir hvaða réttindi fylgja þessari kennitölu. Stofnanir sem sækja um kerfiskennitöluna þurfa að gæta vel að leiðbeiningaskyldu sinni.

Hætta er á að einstaklingur sem kemur hingað til lands að vinna í 3 mánuði eða skemur framlengi dvöl sína um einhvern tíma eða til frambúðar. Einnig kemur það ekki í veg fyrir að einstaklingur fari úr landi en flytji hingað til lands síðar, jafnvel árum seinna, og haldi áfram notkun kerfiskennitölu þrátt fyrir að vera fluttur hingað til langtíma.

Það þyrfi að vera einhver merking eða tímamörk á kerfiskennitölu þannig að einstaklingar sem dvelja lengur en 3 mánuði þurfi að fullskrá sig í Þjóðskrá eða þeir sem koma aftur til landsins endurskrái sig eða endurvirkji kerfiskennitöluna sína.

Eins og kerfiskennitala kemur fram í kerfum á Íslandi er ekki gerður neinn greinamunur á henni og einstaklingskennitölu. Það þarf því að gera hana sýnilega afbrigðilega frá einstaklingskennitölu og tímabundna til notkunar.

Virðingarfyllst,
f.h. Sjúkratrygginga Íslands

Björg Þorkelsdóttir
Björg Þorkelsdóttir
Lögfræðingur, Alþjóðadeild